

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ

Анотація. Проведено аналіз складу та структури бюджету Московського району міста Харкова.

Аннотация. Проведен анализ состава и структуры бюджета Московского района города Харькова.

Annotation. The analysis of the composition and structure of the budget of the Moscow district of Kharkiv is carried out.

Ключові слова: місцевий бюджет, доходи місцевих бюджетів, власні доходи місцевого бюджету, закріплені доходи місцевого бюджету.

На сучасному етапі розвитку економіки України місцевим бюджетам як основній фінансовій базі органів місцевого самоврядування належить особливе місце в бюджетній системі нашої держави. Місцеві бюджети є одним із головних інструментів реалізації на практиці програми економічного і соціального розвитку як регіонів, так і країни в цілому.

Питанням щодо функціонування складових бюджетної системи та формування доходів місцевих бюджетів присвячені праці О. Василика [1], О. Кириленко [2], І. Луніної [3], О. Сунцової [4] та ін. Однак питання нестачі фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та нестабільність їх дохідних джерел залишаються достатньо актуальними.

З початку 2011 року вступив у силу ряд нових нормативних документів, серед яких і новий Податковий кодекс [5]. Прийняття Податкового кодексу покликано вирішити нагальні питання врегулювання відносин, що виникають у процесі встановлення та зміни податків і зборів в Україні, запровадження однакових "правил гри" для платників податків і, таким чином, підвищення рівня добровільної сплати податків та збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів.

У зв'язку з цим метою даної статті є вивчення складу та оцінка структури дохідної частини бюджету Московського району міста Харкова.

Використовуючи дані офіційної звітності щодо формування бюджету Московського району міста Харкова, у даній роботі проведено економічний аналіз, групування та узагальнення основних бюджетних показників упродовж 2009 – 2011 рр. Але для дослідження показовим є період до 2011 року та після 2011 року, оскільки із прийняттям у новій редакції Податкового кодексу України та Бюджетного кодексу України [5; 6], саме в дохідній частині місцевих бюджетів відбулись суттєві зміни.

Відповідно до Бюджетного кодексу бюджет можна поділити на загальний та спеціальний фонди. Питома вага доходів загального фонду бюджету Московського району міста Харкова з кожним роком збільшується (2009 р. – 85 %, 2010 р. – 86 %, 2011 р. – 95 %). Однак частка власних доходів у доходах бюджету Московського району міста Харкова поступово скорочується з 1,31 % у 2009 році до 0,61 % у 2010 році. Закріплені доходи у 2009 році склали 6,92 % до сукупних доходів загального фонду. Порівняно з 2010 роком у 2011 році сума закріплених доходів зменшилася на 16 512,8 тис. грн, або на 78,51 %.

Найбільше фіскальне значення серед податкових надходжень у 2009 та 2010 роках має єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва, обсяг надходжень якого за 2009 рік склав 15,1 млн грн, а у 2010 році – 16,2 млн грн. З 2011 року єдиний податок став зараховуватися до спеціального фонду місцевого бюджету.

У 2011 році спостерігається значне зменшення надходжень власних та закріплених доходів на 18,6 млн грн. Найбільшу питому вагу в доходах місцевого бюджету займає фіксований податок на доходи фізичних осіб.

З 2011 року відповідно до Податкового кодексу України перелік місцевих податків та зборів було скорочено із 17 до 5 видів. До податків та зборів було віднесено єдиний податок, податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки вступає в дію з 2012 року; залишено туристичний збір, збір за паркову, але змінено базу оподаткування та збір запровадження деяких видів підприємницької діяльності (нововведення), до цього це була плата за торговий патент. По місцевих податках і зборах у 2011 році надійшло 1,8 млн грн, що на 1 453 тис. грн більше, ніж у минулому році.

Взагалі податкових та неподаткових надходжень виявляється недостатньо для фінансування витрат органів місцевого самоврядування, і тому для збалансування місцевих бюджетів використовуються офіційні трансферти. У структурі доходів загального фонду вони займають найбільшу питому вагу, і саме їх частка з кожним роком збільшується. Зміна структури у 2011 році відносно 2009 року – це збільшення на 6,27 %.

Таким чином, спостерігається стійка тенденція до зростання обсягів трансфертів та високий рівень дотаційності бюджету Московського району міста Харкова. У свою чергу, у 2011 році значно зменшилися власні та закріплені доходи місцевого бюджету, що свідчить про значну залежність

Отже, практичне дослідження процесу формування місцевих бюджетів довело, що на сьогоднішній день місцеві органи влади не володіють достатніми фінансовими ресурсами для організації управління економікою та соціальною сферою на своєму рівні.

Таким чином, ті зміни, які відбулись із прийняттям Бюджетного та Податкового кодексів України, не змінили ситуацію на краще в частині зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів.

Наук. керівн. Мельник В. І.

Література: 1. Василик О. Д. Бюджетний механізм в управлінні економікою / О. Д. Василик // Фінанси України. – 2007. – № 3. – С. 22–23. 2. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / Кириленко О. П. – К. : НІОС, 2000. – 384 с. 3. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 3–12. 4. Сунцова О. О. Місцеві фінанси / О. О. Сунцова. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 560 с. 5. Податковий кодекс України. – Х. : Фактор, 2011. – 496 с. 6. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.